

Føroya Banka keypið

dur og tap, sum m.a. Den Danske Bank annars í stóran mun óivað vildi komið at drigist við. Figgjargrunnurin og Figgjareftirlitið tykja at leggja høvuðsdentin á, at samanleggingin av bankunum er liður í eini heildarloysn av strukturturpulleikunum í tí føroyska samfelagnum.

Undirritaði hevur í hjálagda notati savnað saman brot úr fyriliggjandi tilfari, og fyrirlitnið niðurstøðan er her orðað sum uppskot til spurningar um ávís ógreið viðurskipti.

Eftir mínum tykki hevur landsstýrið eina ávísa skyldu til at arbeiða viðari við hesum máli við tí endamáli, at staðfesta um landsstýrið, í sambandi við góðkenning av keypinum av Føroya Banka fekk allar neyðugar upplýsingar til tess at meta um avleiðingar av hesi avgerð, og um allar tær upplýsingar, ið landsstýrið fekk, vóru eftirlitandi og álitið, eisini við tí endamáli at gera eina roynd, at sleppa landskassanum undan einsamallur at koma at hanga uppá tapini í Føroya Banka, sum nú koma til sjóndar.

LH-24.09.1993

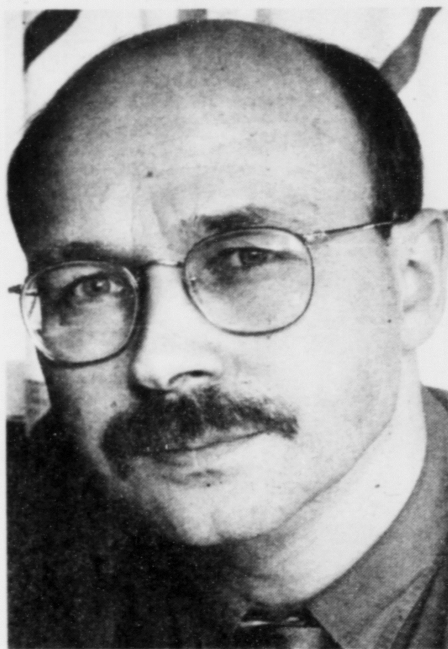
Internt notat viðvíkjandi keypi av 52% av partapeninginum í Føroya Banka fyri 122 mió. kr.

Til tess at lýsa umstøðurnar í sambandi við, at Figgjargrunnurin keypti meirilutan av partapeninginum í P/F Føroya Banka við avtalu dagfesta 12. mars 1993 eru niðanfyrirgjaldandi endurgivin ymisk brot, ið kunnu hava týdning í sambandi við eina meting av tí virði, Føroya Banki varð mettur til í sambandi við keypið:

1. BROT ÚR NEVNDARFRÁGREIÐINGINI FRÁ LEIÐSLUNI Í SJÓVINNUBANKANUM Í SAMBANDI VIÐ EYKAÐALFUNDIN 6. NOVEMBER 1992

Á fundi við nevndina í Sjóvinnubankanum hósdagin 20. august 1992 mettu umboðini fyri Finansstýrið, sambært síðu 2, at:

„Tá trupulleikarnir máttu roknað við at vera av somu natur í teimum báðum stóru bankunum, varð hildið, at hesin spurningur

Leif Harrison, landsgrannskoðari

ingur átti at biða, til eftirlitið kundi gera sammetingar við úrslitið fyri Føroya Banka.“

Á síðu 3 í frágreiðingini verður greitt frá:

„14. og 15. september 1993 var stjórin í Finansstýrinum Egil Mølgaard í Føroyum og vitjaði, so vit vit vita, allar peningastovnarar í Havnini. Eftirlitið arbeiðði hesar dagarnar í Føroya Banka.“

Viðari verður upplýst, at eftirlitið so var aftur í Sjóvinnubankanum 23. og 24. september 1993.

Á síðu 6 í frágreiðingini verður upplýst um avsetingarnar innan hvønn vinnubólk:

- Alivinnan	35,2%
- Skip og Flakavirki	23,9%
- Farmaskip	37,9%
- Idnaður og handverk	29,4%
- Handil	26,8%
- Tænastur og frittíðarvirkssemi	16,2%
- Kommunur	14,0%
- Privat	9,3%

Um meginreglurnar viðvíkjandi avsetingum verður á síðu 7 í frágreiðingini greitt soleiðis frá:

„Høvuðsreglan hjá Finansstýrinum við fastsetan av virðinum av aktivumum hevur verið, at mett verður um roknskaparársliðið hjá kundunum áðrenn rentur. Hetta verður so faldað við umleið 6-7, svarandi til eitt aktiv virði, sum skal forrentast og afturgjaldast yvir

eitt tíðarskeið uppá 10-15 ár.

Dømi: Er kreditfelagslái í einum aktivi, og má alt yvirskotið áðrenn rentur nýtast til afturgjaldingar av kreditfelagslánum yvir t.d. 5 ár, so skal øll upphæddin aftanfyrir kreditfelagslánið setast av.

Áður hava vit altíð havt loyvi til at rokna við, at eitt aktiv kann vera í eini fyrilits ringari støðu ella kreppum, men tað hava vit ikki fingið loyvi til nú. Orsøkin er: Sambært Bonnerup rapportini at alt tað føroyska samfelagið í kreppu, sum, vísandi til rapportin frá ráðgevaðni nevndini annars ígjøgnum nógv ár, er sjálvskaft. Grundað á prísiskoyti til ráfsk, hava vit bygt ein alt ov stóran og effektivan veiðfluota og eina alt ov stóra framleiðsluorku á landi, sum alt hevur gjørt, at vit hava tømt grunnarnar fyri fisk og orsakað av hesum eru raktir av einari kreppu, hvørs loysn krevur serliga strong tiltøk, og rúm tíð gongur, til vit eru komin á rætt kjøl aftur.“

Á síðu 12/13 í frágreiðingini verður stutt tikið saman um avleiðingarnar av teimum stóru avsetingum uppá 0,5 mia. kr. í tíðarskeiðnum fram til 30.9.1992:

„Atli Dam og Jógván Sundstein samráddu seg týsnáttina 6. oktober 1993 saman við forsætismálaráðharranum, idnaðarmálaráðharranum, fíggjar-

Sigurd Poulsen, landsbankastjóri

málaráðharranum, skattamálaráðharranum, tjóðbankanum og finansstýrlitnum fram til endaliga loysnina, sum varð avtalað millum Føroya Landsstýri og donsku stjórnina um, at Føroya Landsstýri skuldi læna kr. 500 mió. í nationalbankanum við statsveðhaldi. Av hesum skulu kr. 300 mió. nýtast at seta í ein grunn við tí endamáli at seta nýggjan eginpening í P/F Sjóvinnubankan. Umframt hesar kr. 300 mió., verða kr. 200 mió. frá 60 mio. grunninum settar í sama grunn.“

2. BROT ÚR FRÁGREIÐINGINI FRÁ NEVNDINI FYRI SJÓVINNUBANKAN Í ÁRSROKSKAPINUM FYRI 1992, SUM ER UNDIRSKRIVAÐUR 19. FEBRUAR 1993

Á síðu 2 í roknskapinum verður um tap og burturleggingar m.a. ført fram:

„Í kvartalsroknskapinum 30. september 1992 legði bankin til síðis 512 mió. kr. at standa ímóti tapi av skuldurum. Stjórn bankans hevur í roknskapinum 1992 lagt aðrar 455 mió. kr. til síðis, so at í roknskapinum í 1992 eru tap og burturleggingar 967 mió. kr. til samans. Bankin hevur soleiðis lagt til síðis 31,6% av øllum áðgnum um árslok 1992. Væntandi er størri partur av peninginum mistur.“

3. BROT ÚR FYRI-LESTRI HJÁ LISE

LYCK, LEKTOR, CAND. POLIT. Á RÅDSTEVENNEN Å RUC UM FØROYAR TANN 22. OG 23. APRIL 1993

Um fíggjarligu støðuna hjá Den Danske Bank verður ført fram av Lise Lyck:

„Den Danske Bank har i speciel høj grad været involveret i Færøernes bankvæsen og stod til milliard store tab, hvis ikke den i samarbejde med den danske stat og landsstyret fik „afdekke“ tabsmuligheder.“

4. MØDEREFERAT FRA MØDET MELLEM FINANSSTYLET OG P/F SJÓVINNUBANKAN DEN 2. OKTOBER 1992 I FINANSSTYLET'S LOKALER, GL. KONGEVEJ 74A

Síðu 1:

„EM forklarede Finansstýlets opgaver og beføjelser. Han fastslog, at Finansstýlet i visse givne situationer er overordnet bankens generalforsamling, bestyrelse, direktion og revision.“

Síðu 3:

„KK fremlagde Finansstýlets resultat af engagementsgennemgangen i P/F Sjóvinnubankin, jøvnfør bilag 1, hvoraf det fremgår, at Finansstýlets samlede krav til hensættelser er på 904.000.000. Primo hensættelserne var på kr. 379.000.000 d.v.s. en merhensættelse på kr. 525.000.000. SL påpegede, at der vil være behov for

betydelige hensættelser næste år og næste år igen. SL understregede, at 2 kr. ud af hver 3 kr. af de gennemgæede engagementer er der blevet hensat på.

Det blev oplyst, at gennemgangen af P/F Føroya Banki var blevet gennemført og vurderingerne sammenholdt med vurderingerne i Sjóvinnubankin (Maskinskrivað: „at gennemgangen af P/F Føroya banki's engagementer var blevet gennemført som en kontrolberegning“). Men til forskel fra P/F Sjóvinnubankin har P/F Føroya Banki en stærk hovedaktionær, nemlig Den Danske Bank. EM oplyste, at han fra Knud Sørensen havde fået bekræftet, at DDB ville stå ved sine forpligtelser overfor deres datterselskab på Færøerne, og tilføre den nødvendige garantikapital og likviditet.“

Síðu 4:

„Hensættelser af denne størrelse medfører, at bankens egenkapital næsten er tabt, jøvnfør bilag 1. EM understregede, at i bankens nuværende situation var der følgende alternativer:

1. Fremskaffe egenkapital
2. Fusion
3. Muligvis andre løsninger
4. Betalingsstandning (panksituation).“

Síðu 7:

„EM skitserede en løsningsmulighed med en fond, som skulle fungere som paraply over P/F Sjóvinnubankin og P/F Føroya Banki, eller over disse banker i funktionsret stand. Denne tanke var tilnænk for at sikre en koordineret sanering af det færøske erhvervsliv og strukturen i samfundet. EM så dog ikke nogen mulighed for at skaffe penge til en sådan fond uden medvirken af den danske stat.

Med denne konstruktion var det tanken, at man får de dårligste kunder fraserteret i begge banker, og ikke kun samtlige kunder i den ene bank.“

5. „FORSLAG OM REORGANISERING AF EJERFORHOLDENE I FØROYA BANKI OG SJÓVINNUBANKIN“ UNDIRSKRIVAÐ 12. MARS 1993 AV „FINANSIERINGSFONDEN AF 1992“ OG DEN DANSKE BANK

Síðu 1:

„Under mødet mellem Finansieringsfonden af 1992, der er majoritetsaktionær i Sjóvinnubankin, og Den Danske Bank, der er majoritetsaktionær i Føroya Banki, er der op-